

PORZĄDEK

M. A. T. E. R. Y

Z NAUK MORALNYCH I FIZYCZNYCH
NA POPISY PUBLICZNE

DLA KANDYDATÓW STANU AKADEMICKIEGO
PRZY SZKOLE GŁÓWNEY KORONNEY EDUKUJĄ-
CYCH SIĘ.

POD DOZOREM

DEPARTAMENTU REGENCYI KANDYDATÓW OD
PRZESWIETNEY KOMMISSYI EDUKACYI NARO-
DOWEY USTANOWIONEGO.

z Ostrzeżeniami

Względem Religii, Obyczajów i Nauk.

W Y D A N Y.

Roku 1787. na Rok 1788.

W KRAKOWIE

w Drukarni Szkoły Głównej Koronnej.

Uniw. Warsz.

XVIII. 1.
1744

<http://rcin.org.pl>

27045

DEPARTMENT
REGENCYI KANDYDATÓW
STANU AKADEMICKIEGO.

FELIX z PRZYBYSŁAWIC ORACZEWSKI,
Kawaler Orderu S. Stanisława, Kommissarz
Edukacyi Narodowey, Wizytatór Szkoły Głó-
wney Królestwa, Teyże i całego Stanu Nau-
czycielskiego w Koronie Jeneralny Rektór.

X. KRZYSZTOF IDATTE, S. Teologii Do-
któr, Kanonik Katedralny Krakowski, Pro-
fessor Przepisów Religii Chrześcijańskiej i
Języka Greckiego, Podkanclerzy Szkoły
Główney.

X. FRANCISZEK KOLENDOWICZ, Obovga
Prawa i S. Teologii Doktor, Scholastyk
Kollegiaty Akademickiey S. Anny, Teolo-
gii Moralney Professor w Szkole Główney,
Regent Kandydatów pensyonowany.

X. ANDRZEY TRZCINSKI, w Akademii Kra-
kowskiey Filozofii, w Strasburgskiey Medy-
cyny Doktor, w Szkole Główney Fizyki Ex-
perymentalney Professor.

JACEK PRZYBYLSKI, Filozofii Doktor, Pro-
fessor Starożytności i Bibliotekarz Szkoły
Główney.

MOWA

M O W A

JAŚNIE WIELMOŻNEGO KOMMISSARZA I REKTORA

Po Przeczytaniu Rezolucyi

PRZESWIETNEY KOMMISSYI EDUKACYNEY

Niniejszy Departament postanawiający

Do Zgromadzonych Kandydatów Stanu
Akademickiego

w Sali Obradowey.

Dnia 9. Stycznia Roku 1788.

M I A N A.

Mości Panowie!

Słyszeliście w dopiero przeczytanej Rezolucyi Naywyższej w Kraju nad Naukami Magistratury Oycowskie staranie dobroci o uszczęśliwienie wasze. Już nie do dzieci, ale do ludzi mówiąc, nie mogę wątpić że czuiecie, że poymiecie ogólne Naywyższej Władzy zamiary, tak w rozrządzeniu Edukacyi Narodowej, iak w przychylnej nad młodością waszą Opiece; nie mogę wątpić, że was wdzięczność i miłość Oyczyzny przywiązuie do powołania, bo widzicie w niem té szczęśliwe stopnie Sławy i pożytków, któremi Cnota i Obyczaje postępując obok z Nauką, mają zaszczyt bydź nayistotniejszą uszczęśliwieniem Krajów przyczyną. Nie dowierzajcie sobie iednak na téy szczęśliwey drodze, bo ży-

wość Młodości nieprzekonana doświadczeniem, zapędzić się z tym przykładem może nad przepaść błędu, gdzie fałszywe mniemanie biorąc za wolność myślenia, a liché korzyści za cel Nauki, upodla szlachetność Stanu Nauczycielskiego, i zamiast szczeblów szczęścia i chwały, trafia na spadki, gdzie próżność fałszywego o sobie mniemania prowadzi do tego dna jałowej niakości, na którym zamiast owoców pracy, zastaie ciernie wzgardy, a zamiast uszczęśliwienia cnoty, zarzuty skazionego sumnienia.

Gdy Wam PRZEŚWIETNA KOMMISSYA ułatwia drogę Cnoty i Obyczaiów, drogę Nauki, czegoż chce po Was? oto żebyście byli na całe życie szczęśliwemi. Moralność uczy was, iak jest nierozdzielny związek uszczęśliwienia człowieka z dopełnieniem obowiązków człowieka. Fizyka uczy was, że we wszystkiem, co jest, szczodra Natura skazuje dobroć i wielkość Stworcy uprzedzającego pragnienia, używania i potrzeby wasze. Wzajemność potrzeb i usług uczy was, żeście powinni być użytecznemi społeczności, jeżeli chcecie z Jey przywilejów korzystać, a próżność i zuchwałość przywiązana do mierności talentów czegoż was uczy? oto tego, że człowiek oszpecony podłością zarzutów, w samem pozornem nawet używaniu, którem odurza błahość swoją, cierpi wewnątrznie, i oddaie w przyrównaniu siebie sprawiedliwość skromney cnotcie.

Zdaleka od was ten obraz brzydoty i nałogów, odwróćcie od niego oczy, póki młodości waszey Cnoty, Obyczaje i użyteczne Oyczyźnie światła wyciągają ręce. Chwycie się z ufnością ^{gabc} tego miłego przekonania, że bę-
dzie-

dziecie szczęśliwemi, jeżeli będziecie dobrými, światłemi, skromnemi i użytecznemi. Westchniecie do Boga, który do wdzięczności waszey najpierwsze ma prawo. Podziękuycie Mu za talent, podziękuycie za dzielną Opatrzność, którą chce was na drogę uszczęśliwienia prowadzić, a widząc Oycowskie chęci KOMMISSYI, widząc Nas tu wyznaczonych od Niey do bliższego usiłności waszey zaświadczenia, powiedźcie sobie: Szczęśliwemi jesteśmy! bo mamy Opiekunów Młodości, którzy nas odwrócą od błędów próżności nikczemney, a naprowadzą na drogę czystego uszczęśliwienia, gdzie pobożność rostropna, obyczaje, i użyteczne, niemniemane światła, słońdzie będą wszystkie życia naszego chwile.

Nie chcę tać przed wami, co nie raz zasmutiło czułość moję o honor stanu Akademickiego. Słyszałem z ust Obywatelów, których zdanie wpływać może w opinią Publiczności, że Kandydatóm Synów swoich powierzyć nie chcą, że się obawiają ciemney oziębłości względem Religii, rozwolnionych Obyczajów, nieprzystoyności, nieochędnostwa, i tey nieobyczajności w życiu społecznem, która naypięknieysze przymioty, grubą zasłaniając odrazą, zamiast przykładu, zgorszenia, w prowadzących pierwszą młodość, unikać każe. W waszey mocy jest odmiana tego krzywdzącego wszystkiach z winy niektórych mniemania, co gdy bogoboynością, obyczajami, talentami złączonemi z skromną użytecznością, szlachetnością czynów i myśli, wróćcie do upragnionego w całym Narodzie celu, uważna powolność wasza, i rostropna na dobro Oyczyzny ba-

czność,

czność, stanie się Epoką gruntownych Kraju nadziei, i uszczęśliwienia waszego.

Tobie szczególniey oddaję w opiekę imieniem KOMMISSYI te szczęśliwe Kraju nadzieie Mości Xięże KOLENDOWICZU! Ciebie KOMMISSYA chciała mieć bliższym Dozorcą, bo wie, iak szczęśliwy jesteś przez praktykę Moralności, którey nauczasz, zasługi Twoie są w życiu bez zarzutu, a ufność KOMMISSYI ugruntowana na tak sprawiedliwych powodach, nie może być płonna tylko w oczach tych, którzy Ci nie cnot zazdroszczą ale zysków.

Kończę już, co serce do Was mówić chciało, nie obawiajcie się surowości, jeżeli czujecie, że prawdziwie chcecie być dobrimi i użytecznemi. Szanujcie tego Męża, któremu Was powierzam Jmieniem Náywyższej nad Naukami Zwierzchności. Będzie On wam poradą, będzie pociechą, a gdy poczujecie iak chęć nas wszystkich jest dla was przyjazną, iak słodko nam przewidywać w Was zacnych ludzi, ufam że cnotami, obyczajami, i usilnością w stosownych do Dobra Kraju Naukach, dopełniając troskliwych zamiarów KOMMISSYI, staniecie się godnemi nieść w náyodlegleysze Prowincye pożyteczne prawdy Nauczycielami, będziecie wszędzie stosować światła wasze do pożytków Kraju, i zasługując szacunek cnotliwie oświeconey Spółeczności, zrodzicie tę powszechną opinią o użytkach Edukacyi Publiczney, która Stán Akademicki wystawi za przykład Nauczycielów w Narodzie, a Naród za przykład tey tak istotney troskliwości Rządu w Europie.

KANDYDACI STANU AKADEMICKIEGO

Z STRONY SZKOŁY GŁÓWNEJ

I.

Trzecioletni Pensyonowani.

Smolikowski <i>Andrzej</i> ,	zapisany do Wydziału	Małopolskiego.
Rycharski <i>Franciszek</i> ,	- -	Małopolskiego.
Waydner <i>Franciszek</i> ,	- - -	Małopolskiego.
Grochowski <i>Tomasz</i> ,	- -	Małopolskiego.
Swidlicki <i>Wojciech</i> ,	- - -	Małopolskiego.
Grabski <i>Michał</i> ,	- . -	Małopolskiego.
Majewski <i>Szymon</i> ,	- -	Małopolskiego.
Dziekanowicz <i>Franciszek</i> ,	-	Małopolskiego.
Wysiekierski <i>Jozafat</i> ,	- -	Małopolskiego.

II.

Drugoletni Pensyonowani.

Zaiączkowski <i>Maciej</i> ,	zapisany do Wydziału	Małopolskiego.
Ostrowski <i>Wincenty</i> ,	- . -	Małopolskiego.
Jaślikowski <i>Ignacy</i> ,	- - -	Małopolskiego.
Kukliński <i>Jacek</i> ,	- - -	Małopolskiego.

Drugo-

Drugoletni Niepensyonowani.

Bartsch Kanty, } Przykładający się
Licke Jan, } do Nauk Lekarskich.

III.

Pierwszoletni

Kładą się teraz podług Alfabetu, którym po
examinie do powtorney Submissyi postępek w
Naukach złączony z obyczajami bez zarzutu
będzie wymiarem zasługi do otrzymania mieysc
stałych.

Pensyonowani.

Jaskulski Kanty, - zapisany do Wydziału
Małopolskiego.
Korzeniewicz Bazyli, - - - Małopolskiego.
Refferowski Xawery, - - - Małopolskiego.
Scheidt Antoni, - - - - - Małopolskiego.
Sniadecki Andrzej, - - - Małopolskiego.
Szulecki Bartłomiej, - - - Małopolskiego.
Zaborowski Bartłomiej, - Wielkopolskiego.
Zakrzewski Sebastyan, - - - Małopolskiego.
Zerwanicki Kazimierz, - - - Małopolskiego.

Niepensyonowani.

Kurkowski Felix, zapisany do Wydziału
Małopolskiego.
Markiewicz Woyciech, - - - Małopolskiego.
Raczyński Marcin, - - - - - Małopolskiego.
Rycharski Jan, - - - - - Mazowieckiego.
Swinecki Michał, - - - - - Małopolskiego.
Szczepański Wincenty, - - - Małopolskiego.
Teclaw Franciszek, - - - - - Mazowieckiego
Trynkani Marcin, - - - - - Mazowieckiego.

KANDY-

KANDYDACI STANU AKADEMICKIEGO
Z STRONY ZGROMADZEŃ ZAKONNYCH, KTÓ-
RYM PRZEŚWIĘTNA KOMMISSYA EDUKACYI NA-
RODOWEY PUBLICZNE SZKOŁY POWIERZYŁA.

I.

Trzeciioletni.

Przybylski Augustyn, - - - - Bazyliian.

II.

Drugoletni.

Wieliczko *Franciszek*, - - - - Kommunista.
Szaniawski *Xawery*, - - - - Kommunista.
Szreybrowski *Paweł*, - Kanonik Lateraneński.
Jasiński *Woyciech*, - Kanonik Lateraneński.
Karyczkowski *Justyn*, - - - - Bazyliian.
Błędowski *Benedykt*, - - - - Bazyliian.

III.

Pierwszoletni.

Spureczyński *Kanty*, - Kan: Grobu Chryst.
Szkudziński *Sylwester*, Kanonik Grobu Chryst.
Stuchowski *Erazm*, - - - - Cysters.
Mazurkiewicz *Marcelli*, - - - - Bazyliian.
Kudrewicz *Floryan*, - - - - Bazyliian.

*Wszyscy ogółem Kandydaci Stanu Akademi-
ckiego dzielą się na Klas VI. obowiązanych do-
pomagać kolejno Współ-Kandydatom popisuią-
cym się. Po iedney z tych Klas kładzie się ni-
żej przy każdym Posiedzeniu.*

PRZE-

PRZEPIS

Jak się mają obchodzić Kandydaci Stanu Akademickiego względem Obowiązków Religii.

I.

Wszyscy ogółem Kandydaci Stanu Akademickiego obowiązani będą znajdować się co Sobota na Konferencyach, które z niemi mieć będzie Podkanclerzy Szkoły Głównej, o Początkach i Powinnościach Świętej Religii Katolickiej, jeżeli imiaki nadzwyczajny przypadek lub ważna przyczyna do tego nie przeszkodzi, z czego usprawiedliwienie dadzą.

II.

Równie są wszyscy obowiązani słuchać w przytomności Regenta swego co Niedziela i co Święto w Kollegiacie Akademickiej S. Anny przykładnie Mszy Świętej i Kazania, wraz z Studentami i Nauczycielami Szkół Przygłównych, wyjąwszy od tej powinności samych tylko Kapłanów.

III.

Pod czas Wielkiego Postu wszyscy zgromadzać się będą co Niedziela w godzinę wyznaczoną do Sali Obradowej Kollegium Jagiellońskiego na słuchanie Lekcy o pobożności, które ich sposobie będą do Spowiedzi i Kommunii Wielkanocnej. Nad to powinni wraz z Szkołami odprawiać Rekolekcyę przez PRZES: KOMMISSYĄ Edukacyjną Młodzi Narodowej przepisane, ażeby się oraz przez to wprawiali, iak mają to święte duszy ćwiczenie w bogoboyności sami

sami wykonywać, gdy w czasie na Nauczycielów wynidą.

IV.

Po odprawionéy Spowiedzi Wielkanocnéy w Kościele Parafialnym S. Anny, każdy z Kandydatów złoży w rękę Spowiednika swego Bilet pod pieczęcią Regenta z wyraźnem wypisaniem imienia swojego. W wielki Czwartek Jeneralną Kommunią przyymować będą nie tylko w przystoynym ubiorze, ale nadewszystko w owem ducha upokorzeniu, co skromnością i prawdziwą tchnie Religiją. Po południu zaś znidą się do Sali Obradowéy na słuchanie i rozpamiętywanie pobożnych ćwiczeń.

V.

Oprócz Spowiedzi Wielkanocnéy uczęszczanie do Świętych Sakramentów w jinne nawet Uroczystości Wielkie zostawuie się pobożności każdego, spodziewać się zaś należy, że sama Miłość Religii będzie słodką do takich obowiązków pobudką.

VI.

Te powinności wykonywane będą przez Kandydatów Stanu Akademickiego w przytomności i w oczach ich Regenta.

CENZU.

CENZURA OBYCZAJÓW KANDYDATÓW STANU AKADEMICKIEGO.

O Religii, która jest pierwszym Serc Poczciwych żywiołem, Obyczaję dobre najbardziej interessują Społeczność Ludzką w Stanach wszystkich, a nayszczególniej w tym, który z powołania swego ma obowiązek nauczania młodych pokoleń; co jest prawda, co słuszność, co przystoyność. Kandydaci Stanu Akademickiego są Kandydatami Stanu, który się powinien składać z samych Osób Uczonych nie dla próżney chłuby, lecz dla publicznego pożytku, i razem z samych Cnotliwych nie dla pozorów, lecz dla przykładu. Departament Regencyi Kandydatów obejmując dobroczynne zamiary PRZESWIFTNEY KOMMISSYI Edukacyi Narodowej w przeznaczeniu i układaniu przyszłych Nauczycielów Szkół Publicznych, i pragnąc najgoręcej zabezpieczyć Ojczyźnie te słodkie nadzieje trwałe jej szczęśliwości, których gruntowanie uwładanę przez Siebie Najwyższey nad Naukami w Kraju Mag straturze powierzyła, następujące względem straży i opieki Obyczajów Kandydatskich Przepisy uchwała i obok Popisów z Nauk podaje.

I.

Odtąd nikt zgola nie będzie mógł bydz przypuszczonym do Kandydacyi Stanu Akademickiego tylko taki, co oprócz dowodów korzyści z Nauk na Szkoły Narodowe przepisanych, pokaże świadectwa zupełne, czyste i niewątpli-

wątpliwé od Zwierzchności, jakiegokolwiek przedtem podlegał, jako on aż do czasu prezentowania się Szkole Głównej na Kandydata miał Obyczaję bez zarzutu, bo niedostatek Nauki może być z laty nadgrodzony za pomocą pracy, ale złe obyczaje zwłaszcza w wczesnej młodości nawyknięte trudne są do złamania.

II.

Nad terażniejszemi i przyszłemi Kandydatami czuwać będzie z Urzędu Regent doświadczając ich sposobu domowego i publicznego obchodzenia się w Towarzystwie przez Wizyty do ich mieszkań czynione, które także każdej Osobie Departamentowej czynić będzie wolno podług upodobania. Oprócz tych Wizyt znosić będzie Regent postrzeżenia własne z doniesieniami Prorektora Szkół Przygłównych obowiązane go wizytować Kandydatów funkcją Dyrektorów Młodzi w tychże Szkołach uczący się zatrudnionych, i w Raportach swoich o zdrowiu, pilności i postępkach w Naukach, tudzież o obyczajach Kandydatów, najdokładniej o tym ostatnim artykule dwa razy każdego Miesiąca w Roku Szkolnym uwiadomić będzie Departament.

III.

Wyznaczać będzie Regent najsposobniejszych z pomiędzy Kandydatów, którym najmocniej zaufa, i o których sam tylko wiedzieć będzie, Cenzorami, którzy donosić mu będą szczerze i nieodwłocznie, jeżeli kiedykolwiek złego w obyczajach swych kolegów widzieli, a oprócz tego, wszystkie Osoby Departamento-

we

wé będą miały inne sposoby dowiadywania się o czynach każdego w szczególności Kandydata.

IV.

Przewinienia przeciw Towarzyskim obowiązkom i przeciw przystoyności Stanu Akademickiego, jeżeliby się kiedykolwiek między Kandydatami odkryć miały, natychmiast ściśle sążzone i przykładnie karane będą, w miarę winy. Nałóg zaś upodlający człowieka, skoro tylko postrzeżony będzie, że jest nałogiem, pociągając za sobą musi wyrugowanie z liczby Kandydatów każdego, któryby nim i stan swój hańbił, i drugich gorszył. .

V.

Najistotniejsze cechy obyczajów Kandydat-skich będą skromność i uszanowanie Starszych wszelkiego Stanu i swęj Zwiierzchności, a wykroczenie przeciw tak ważnym warunkóm Porządku w Naturze i w Spółeczności nie będzie nigdy w Kandydatach poczytywane za niewiadomość, któreyby wybaczyć można. Nie może być brzydzy w Towarzystwie zgorszenia widok, jak człowiek zuchwały lub chlubiący się z poniżenia cudzego, który má kształcić serca młode. Nie może być szanowanym od swych w czasie podległych tén, co się sam nie nauczył szanować swojej Zwiierzchności. Uchybienie winnego poważania Starszym, i skromności względem kogokolwiek, jeżeliby kiedy dostrzeżone było w Kandydacie, wykorzenione być powinno jako nasienie złych i szkodliwych nałogów w przyszłym Nauczycielu.

VI.

VI.

Domowa dyrekcya Synów Obywatelskich do Szkół Publicznych na Nauki poselanych tym tylko Kandydatóm powierzana będzie, których obyczaje będą nienaganne i od Departamentu uroczystém świadectwem zalecone. W rozdarzy zaś dyrekcyy, zwłaszcza stołowych, które potrzebują wspólnego mieszkania Dyrektorów z Uczniami, tak ścisła sprawiedliwość zachowana będzie, iż w zabiegu równych talentów temu się tylko Kandydatowi náylepszą dostawać będzie kondycya, który náyoczywiejey dobrými obyczajami celować będzie, a któryby z Kandydatów, chociaż do uczenia zdatny, ale nie mający obyczajów dosyć przykądnych, opuszczony i od zysków z dyrekcyi uchylony został, ten własney winie przypisać powinien niedostatek stołu i mieszkania, których opatrzenie dla Kandydatów PRZESWIETNA KOMMISSYA Edukacyi Narodowey Szkole Główney poruczyła w tey ufności, że się wszyscy Kandydaci z dobrými obyczajami znajdą.

VII.

Dla przekonania się niezawodnego o charakterze i sposobie myślenia przyszłych Nauczycielów, pomnieysze spory między Kandydatami zayśdz mogące, i sprawy któregokolwiek z nich obwiniające oddawane będą czasem rozsądkowi samychże Kandydatów na Posiedzeniach, które z niemi Regent co tydzień mieć będzie, a zdania rozsądzających Kandydatów oznáymowane będą z wyszczególnieniami, i z podpisami ich własnych rąk Departam-

partamentówi, który sprawiedliwie potwierdzać, a błędnie poprawiać swym wyrokiem będzie. Zdania zaś Kandydatów tak zbierane, i przez cały czas ich Kandydacyi w pierwiastkowej dochowywane całości, jako obrazy duszy każdego Kandydata, w których łatwo będzie można widzieć, do jakiego stopnia który był sprawiedliwym i bezstronnym lub przeciwnie, będą dla każdego Kandydata zakładem opinii Zwierzchności, którą o jego sercu i czuciu mieć będzie.

VIII.

Regent Kandydatów będzie utrzymywał przy Aktach Regencyi książkę, nikomu prócz sobie tylko i Osobom Departamentowym znajomą pod tytułem: *Cenzura Obyczajów Kandydatskich*, w której zapisywać będzie bezstronnie ani nie nadwiniając, ani niepobłażając pod datami wszystkie noty dobre i złe Kandydatów, to jest: z jednéj strony ich chwalebne czyny i postęпки o sprawiedliwości lub dobroczynności zaświadczające, z drugiey ich wady, i przewinienia dostrzeżone i dowiedzione; tudzież skargi przeciw nim kiedykolwiek i od kogokolwiek zanoszone. Takową książką nie tylko będzie pamiętką dla potomności troskliwego kiedyś nad obyczajami Kandydatskiemi dozoru, ale razem najpewniejszym prawidłem przypuszczania Kandydatów terażniejszych i przyszłych do wszelkich stopniów promocyi, do których mają prawo przez swé prace ubiegać się. Kandydat każdy pomimo przestrogi, a nawet kary mogącéy byđź kiedykolwiek odebraney za przewiniénie, które minęło, może byđź pewnym, że w téj

książce

xiążce plama plamą zostanie, i że Kandydat pierwszoletni mający być przypuszczonym do powtórney submissyi Szkole Główney, i Kandydat dawniejszy mający być użytym gdziekolwiek na Nauczyciela w Szkołach Publicznych: godnym lub niegodnym postępku z tęy xiążki podług rodzaju not nieomylnie osądzonym będzie, i że gdy albo liczba nót złych przewyższy liczbę nót dobrych, albo zdarzone przewinienia wyraźną i ciągłą poprawą obyczajów zagładzone nie będą, w miarę złych nót albo na niższej klassie zostawiony będzie i pensyą Kandydatską utraci, albo, co bodaj się nigdy nie trafiło! od Stanu Nauczycielskiego zupełnie oddalonym być musi.

IX.

Zadén z Kandydatów nie będzie mógł być wysłanym na Nauczyciela do Szkół Publicznych tylko taki, któremu Departament będzie mógł bez najmniejszego zarzutu oddać publiczne świadectwo, jako się náyuczciwiey sprawował, i obyczaje zachował ze wszech miar nie-naganné przez cały czas swojej Edukacyi przy Szkole Główney, i tylko na mocy takowego świadectwa złączonego z świadectwy o jego aplikacyi i postępku w Naukach, od Nauczycielów Szkoły Główney, pod któremi Lekcyi Publicznych słuchał, będzie mógł otrzymać od Szkoły Główney Patent Nauczycielski.

B

OSTRE.

OSTRZEZENIA

WZGLĘDEM

POPISÓW KANDYDATSKICH.

I.

Co do miejsc: wiadomy już zwyczaj zachowany będzie.

II.

Co do czasu: cały Popis Kandydatski zaczynający się w dni wyznaczone, o godzinie stęy z rana, nie będzie trwać dłużej nad godzin trzy. Przeto każda materya z nauki szczególney ma bydź w przeciągu iedney godziny załatwioną. Dziać się to będzie w przytomności Prezesa Kollegium Moralnego z Nauk Moralnych, a Prezesa Kollegium Fizycznego z Nauk Fizycznych.

III.

Popisujący się Kandydat odczytá swoje Odpisy wypracowane: sposobem analitycznym wykładając wszystko to, co do objaśnienia kaźdey w szczególności materyi służyć będzie. W Naukach Fizycznych przywiódłszy historyą dostrzeżeń i odkryciów, i wytknąwszy gieniusz wynalazku, potrzebne do tego czynić będzie doświadczenia wyznaczając przez okazania matematyczne ilość skutków rzeczy i przyczyn onychże, i stósując wiadomości swoje do użytku w Towarzystwie Ludzkim. W Naukach moralnych tłumaczyć się będzie podług prawideł zdrowey loiki i krytyki, obchodząc się zawsze i wszędy tak, jak rozum i serce iego przekonane zostaną przez czystą i zbawienną moralność. W obydwóch zaś rodzajach Nauk starać się będzie

dzie tak przeniknionym byźdź czuciem i rozumieniem rzeczy, którą opisze, ażeby po ciągiem i wyraźnem odczytaniu każdego odpisu mógł byźdź w stanie odpowiedzenia nie tak na pamięć, iak raczey na rozum, wedle własnego przeświadczenia na różne wątpliwości, które mu stósownie do materyi mogą byźdź od kogokolwiek z przytomnych zadawane.

IV.

Kandydaci Pomągający końcem okazania pilności i korzyści swojej w Naukach, pierwsze przed innemi mają prawo do zadawania kolejno trudności Popisującemu się Współ-Kandydatowi, lub do wspomagania onegoż. Do czego każdy z nich powinién byźdź iak najlepiej przygotowany ze wszystkich na Popis wydanych Nauk.

V.

Nie tylko Professorowie Szkoły Głównej, z których Nauki popisują się Kandydaci, ale nawet Osoby wszelkiego Stanu mają prawo znajdowania się na Popisach Kandydatskich, i każdemu wolno poszukiwać publicznie Prawdy z ową obyczajnością i łagodnością, która towarzyszyć zwykła Ludzióm grunto-wnie oświeconym.

VI.

Porządku i przystoyności na Popisach Kandydatskich dla nauki i przykładu¹ wszystkich, obowiązani są ściśle przestrzegać Prezesowie Kollegiów i Sekretarz Szkoły Głównej z mocy Ustaw tak, iak na wszystkich Aktach Akademickich; a Departament Kandydatów, co do Kandydatów; podług ostatniej Rezolucyi Przeswietnej Kommissyi względem ich Regencyi.

POSIEDZENIĄ
NA POPIST PUBLICZNE
KANDYDATÓW STANU AKADEMICKIEGO.
z NAUK MORALNYCH.

to jest :

- z *Ekonomii Polityczney*,
  - z *Wymowy Łacińskiej* (*),
  - z *Wymowy Oyczystej*,
- Podług Materyy wydanych

Przez

X. ANTONIEGO POPLAWSKIEGO. Filozofii
i Obojga Prawa Doktora, Zgromadzenia War-
szawskiego do Xiąg Elementarnych Towarzy-
sza, Professora Prawa Natury i Politycznego
w Szkole Główney.

i

MARCINA FIALKOWSKIEGO. Filozofii Do-
ktora, Vice-Professora Kollegium Moralnego
w Szkole Literatury, Professora Wymowy w
Szkołach Przygłównych Krakowskich, i oraz
Literatury w Szkole Główney.

Zaczynające się Dnia 1. Grudnia Roku 1787.
a kończące się Dnia 5. Kwietnia Roku 1788.

POSIE-

(*) Na Materye z Łacińskiej Wymowy po Łacinie
wydane, obowiązani są Kandydaci Stanu Akade-
mickiego odpisywać czystą i wyborną Łaciną,
i wypracowane pismo umieć wedle prawideł *Pro-
sodyi* wymówić. Przez co ostrzegają się : że pó-
ty, nie będą wysełani na Nauczycielów Szkół Na-
rodowych, póki nie dadzą iasných i pewnych
dowodów : że są w stanie nauczania Młodzi tego
języka, który jest językiem od PRZES: KOMMISSYI
Edukacyi Narodowey na Szkoły publiczne prze-
pisanym, językiem Narodowi Polskiemu potrze-
bnym, i językiem Ludzi Uczonych.

POSIEDZENIE I.

Dnia 1. Grudnia Roku 1787.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

WOYCIECH SWIDLICKI.

Z Ekonomii Polityczney. Pierwszy fundament Ekonomii Polityczney w Kraiu Rolniczym jest, że Ziemia iedynie i rolnicza praca żywi wszystkich; że coroczna ziemskich płodów Produkcya iest miarą całej Narodowej Expensy.

Z Wymowy Łacińskiej. *Ostendet, quantum accurata Grammatices notitia conferat ad omnes fere scientias comparandas, inprimis vero eas, quibus pro scopo est sermo humanus, quantumque necesse sit Grammaticum non modo sonum verborum, sed etiam potestatem ac nervos eorundem sedulo perpendere, ut ex hac doctrina fructus colligat uberrimos. Quid hac de re sentiat Quintilianus Inst: Orat. lib. 1. C 5.*

Z Wymowy Polskiej. Jak wiele Oświecienie Narodu wpływać może w Rząd Kraiowy.

KANDYDACI POMAGAJĄCY : KLASSA I.

Andrzej Smolikowski.

Szymon Majewski.   Andrzej Sniadecki.
Ignacy Jaślikowski.   Sylwester Szkudziński.
Justyn Karyszkowski.   Marcin Kaczyński.

POSIE-

POSIEDZENIE II.

Dnia 15. Grudnia Roku 1787.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

AUGUSTYN PRZYBYLSKI Bazyliian.

Z Ekonomii Polityczney. Wielorakie są Nakłady Rolnicze? iaka między niemi różnica, co do miary kosztu, trwałości, i tym podobnych względów? iakić z tychże Nakładów spływające skutki na Massę Reprodukcyi, czystey Intraty, i na ludność Kraiową?

Z Wymowy Łacińskiej. *Undenam verba, quibus ideae exprimuntur, ex Naturane an ex hominum arbitrio eruantur? & quarumnam rerum in fingendis verbis ratio habenda sit?*

Z Wymowy Polskiej. Czyli sama Moralność bez dobrych przykładów dosyć iest dzielna do poprawienia wad w Towarzystwie Ludzkim.

KANDYDACI PÓMAGAJĄCY: KLASSA II.

Franciszek Rycharski.

Franciszek Dziekanowicz. Bartłomiej Szulecki.

Jacek Kukliński. Erazm Słuchowski.

Benedykt Błędowski. Jan Rycharski.

POSIE-

POSIEDZENIE III.

Dnia 12. Stycznia Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

JUSTYN KARYSZKOWSKI Bazyliań.

Z *Ekonomii Politycznéy*. Drugim fundamentem dobrej w kraju Ekonomii jest, aby nigdy w niczem pod żadnym pozorém nie były naruszane nakłady Rolnicze.

Z *Wymowy Łacińskiéy*. *In quo Analogia? in quo Indoles Linguarum, maxime verò Polonæ ac Latinx consistat?*

Z *Wymowy Polskiéy*. Upowszechnienie zdrowej Moralności iak wiele wpływa w Polityczny Stán Europy.

KANDYDACI POMAGAJĄCY : KLASSA III.

Franciszek Waydner.

Jozafat Wysiekierski. Bartłomiej Zaborowski.

Franciszek Wieliczko. Marcelli Mazurkiewicz.

Kanty Gaskulski. Wincenty Szczepański.

POSIE.

POSIEDZENIE IV.

Dnia 19. Stycznia Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

BENEDYKT BŁĘDOWSKI Bazyliań.

Z Ekonomii Polityczney. Pokazać iaká jest istotná różnica między Pracą Rolniczą a Pracą Rzemieślniczą i Kupiecką.

Z Wymowy Łacińskiej. *Aassignabit causas corruptae apud Graecos Eloquentiae, recensitisque claris Oratoribus, proferet in medium nonnulla majoris vis & auctoritatis exempla, potissimum vero exquisitum illum ex Thucydide locum, ubi Pericles funus Civium, qui pro salute Patriae forti animo occubuerant, sublimi oratione cohonestat.*

Z Wymowy Polskiej. Ilé dobry Rząd Kraiu do oświeceniá całego Narodu przykładać się może.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA IV.

Tomasz Grochowski.

Augustyn Przybylski. Sebastyan Zakrzewski.

Xawery Szaniawski. Floryan Kudrewicz.

Bazyli Korzeniewicz. Michał Swinecki.

POSIE-

POSIEDZENIÉ V.

Dnia 26. Stycznia Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

JACEK KUKLIŃSKI.

Z Ekonomii Politycznej. Uważając w Kraju trzy Klasy coroczną Reprodukcją konsumującą, iaką w nim Dystrybucją Reprodukcji, iaką Cyrkulacją Pieniędzy, oraz iaką między tąż Cyrkulacją i Dystrybucją różnica?

Z Wymowy Łacińskiej. *Quamdiu apud Romanos Eloquentia maxime vigerit? Et quonam tempore vitari coeperit, inquiret. Enumeratis dein optimis Romanae Reipublicae Oratoribus, necnon subjuncto de unoquoque eorum iudicio, legetur ex Philippica XIV Laudem militum fortiter ac strenue adversus Antonium rem gerentium ac in acie caesorum, eandemque in patrium sermonem transferet.*

Z Wymowy Polskiej. Mowa na pochwałę Karola Chodkiewicza, iako Hetmana walecznego obronną ręką odpierającego nieprzyjaciół od granic swéj Oyczyzny.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA V.

Woyciech Swidlicki.

Maciey Zajączkowski. Kazimierz Zerwanicki.

Paweł Szrejbrowski. Felix Kurkowski.

Xawery Rejferowski. Franciszek Teclaw.

POSIE-

POSIEDZENIE VI.

Dnia 9. Lutego Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

XAWERY SZANIAWSKI *Kommunista.*

Z *Ekonomii Polityczney.* Co się rozumie przez wartość rzeczy, i co ją stanowi?

Z *Wymowy Łacińskiej.* *Veteresne an Recentiores Oratores majore vi dicendi valuerint? discutiet, & priscae quidem Eloquentiae exempla, quae libebit, seliget; novissimae vero specimen repetet ex Tragoedia Gallica, quae inscripta est: la mort de Cèsar, ex eademque Antonii orationem explicabit.*

Z *Wymowy Polskiej.* Mowa na pochwałę *Mikołaja Kopernika*, iako *Gieniuszu* zdobiącego *Naród Polski.*

KANDYDACI POMAGAJĄCY : KLASSA VI.

Michał Grabski.

Wincenty Ostrowski. Kanty Spurczyński.

Woyciech Gasiński. Woyciech Markiewicz.

Antoni Scheidt. Marcin Trynkani.

POSIE-

POSIEDZENIE VII.

Dnia 16. Lutego Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzic

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

IGNACY JASLIKOWSKI.

Z Ekonomii Polityczney. Jak wiele zawisło w Kraiu Rolniczym na przyzwoitey wartości Reprodukcyi, aby ona miała swój odbyt, i dobrze płaconą była?

Z Wymowy Łacińskiej. *Evincet, plurimum in ea re momenti esse, ut quam diligentissime sanus adolescentum animis gustus instilletur, cujus ope de venustate artium, quae ad humanitatem pertinent, aequae ac tuto judicari possit? quaque methodo id facile praestetur, edocebit. Postremo, quid hac de re opinatus fuerit Vellejus Paterculus lib. 1. C. 26, adjicit.*

Z Wymowy Polskiej. Jakie są skuteczne środki do wskrzeszenia w Narodzie Ducha Męstwa.

KANDYDACI POMAGAJĄCY : KLASSA I.

Andrzej Smolikowski.

Szymon Maiewski.

Andrzej Sniadecki.

Sylwester Szkudziński.

Justyn Karyszkowski.

Marcin Raczyński.

POSIE-

POSIEDZENIE VIII.

Dnia 23. Lutego Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

FRANCISZEK WIELICZKO *Kommunista.*

Z Ekonomii Polityczney. Jaka była między ludźmi zamiana rzeczy przed wynalazkiem pieniędzy, iaká teraz, gdy idzie na pieniądze? i czyli też sprzedający iako i kupujący muszą dawać tyle, co do wartości, ile w zamianę biorą?

Z Wymowy Łacińskiej. *Satyrarum ortum ac scopum describet, celebriores dein hoc in genere Poetas cum antiquiores tum posteriores commemorabit, & selecta ex illorum scriptis exempla polonice interpretabitur.*

Z Wymowy Polskiej. Dzielna Cnotliwego Obywatela Wymowa, ile dobrego w Rządzie Republikantskim sprawić może.

KANDYDACI POMAGAJĄCY : KLASSA II.

Franciszek Rycharski.

Franciszek Dziekanowicz. Bartłomiej Szulecki.

Jacek Kukliński.

Erazm Stuchowski.

Benedykt Błądowski.

Jan Rycharski.

POSIE-

POSIEDZENIE IX.

Dnia 1. Marca Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

MACIĘY ZAIĄCZKOWSKI.

Z *Ekonomii Polityczney.* Co są Pieniądze, iaká onych destynacyá? Cyrkulacyá Pieniędzy zawisła od Cyrkulacyi rzeczy do użytku służących.

Z *Wymowy Łacińskiej.* *Quaenam origo, quinamve finis Tragoediae fuerit? quae sint ejusdem regulae ab Horatio in Arte Poetica praescriptae? enarrabit. Exposita autem serie praestantissimorum Tragoediae Scriptorum, qui vel priscis temporibus, vel nostra demum aetate floruerunt, subjiciet examini Tragoediam Senecae, quae Troas inscripta est.*

Z *Wymowy Polskiej.* Jakie zasługi, osobisté czy imieniowé bardziéy, w Narodzie nadgrádzané bydź maia.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA III.

Frańciszek Wáydner.

Józafat Wysiekierski. Bartłomiej Zaborowski.
Franciszek Wieliczko. Marcelli Mazurkiewicz.
Kanty Gaskulski. Wincenty Szczepański.

POSIE-

POSIEDZENIE X.

Dnia 8. Marca Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

WOYCIECH JASIŃSKI Kanonik Lateraneński.

Z *Ekonomii Polityczney*. Co się má rozumieć przez Handel? Czy powinien być wolny zupełnie od wszelkich Cel i Opłacek? Czy oraz przy swęj wolności nieograniczonej zostawiony?

Z *Wymowy Łacińskiej*. *Unde orta fuerit Comœdia? quique scopus ipsi præfixus sit? ediseret, subnexaque brevi historia eorum, qui hoc scribendi genere maximè claruerunt, aliquot elegantiora artis Comicæ specimina ex operibus eorum delibabit.*

Z *Wymowy Polskiej*. O źródłach obfitości i niewzruszonej zasadzie potęgi Narodów.

KANDYDACI POMAGAJĄCY: KLASSA IV.

Tomasz Grochowski.

Augustyn Przybylski. Sebastyan Zakrzewski.

Xawery Szaniawski. Floryan Kudrewicz.

Bazyli Korzeniewicz. Michał Swinecki.

POSIE-

POSIEDZENIE XI.

Dnia 15. Marca Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

PAWEŁ SZREYBROWSKI Kan: Lateraneński.

Z *Ekonomii Politycznej*. Czyli wyznaczoną pewną częśćką w proporcją czystej z gruntu intraty, jest najlepszym podatkiem w Kraju Rolniczym?

Z *Wymowy Łacińskiej*. *Quaenam fuerint Mythologiae incunabula? Et quibusnam praesidiis tam longe lateque per orbem propagata sit? exponet, necnon ejusdem studium etiamnum perutile esse affirmabit.*

Z *Wymowy Polskiej*. Mowa na pochwałę *Jana Zamoyskiego*, iako gorliwego o dobro Kraju Ministra.

KANDYDACI POMAGAJĄCY · KLASSA V.

Woyciech Swidlicki.

Maciej Zajączkowski. Kazimierz Zerwanicki.

Paweł Szreybrowski. Felix Kurkowski.

Xawery Rejferowski. Franciszek Teclaw.

POSIE-

POSIEDZENIE XII.

Dnia 5. Kwietnia Roku 1788.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

WINCĘNTY OSTROWSKI.

Z *Ekonomii Polityczney*. Czy wszelkie inne różnego gatunku podatki nie spadają ostatecznie na właścicieli? i spadając nie zmniejszają tak Reprodukcyi, jako i kwoty samychże dochodów publicznych.

Z *Wymowy Łacińskiej*. *Quibus ex Authoribus Poeseos ac Eloquentiae exempla depromenda sint? & quam methodo Praeceptorem uti oporteat, ut Artis Oratoriae Tyrones probe instructos disertosque reddat.*

Z *Wymowy Polskiej*. Mowa na pochwałę Stanisława Leszczyńskiego jako Filozofa w przeciwnościach, a Króla dobroczynnego w szczęściu.

KANDYDACY POMAGAJĄCY : KLASSA VI.

Michał Grabski.

Kanty Spurczyński.

Woyciech Gasiński.

Woyciech Markiewicz.

Antoni Schéidt.

Marcin Trynkani.

POSIE.

POSIEDZENIA
NA POPISY PUBLICZNE
KANDYDATÓW STANU AKADEMICKIEGO
z NAUK FIZYCZNYCH. (*)

to jest:

z *Matematyki czystej i stosowanej*,
z *Historji Naturalnej*, z *Chimii* i
z *Fizyki Experimentalnej*.

Podług Materyy wydanych

Przez

KANTEGO KRUSINSKIEGO Filozofii Do-
ktora, Vice - Professora Kollegium Fizyczne-
go w Szkole Matematycznej.

FELIXA RADWANSKIEGO Filozofii Doktora,
Jeometrę Przysięgłego, Professora Mecha-
niki i Hidrauliki w Szkole Głównej.

FRANCISZKA SCHEIDTA Filozofii Doktora,
Histor: Natur: i Chimii Professora, w Szkole
Głównej Sekretarza Kollegium Fizycznego.

Zaczynając się Dnia 12. Kwietnia Roku 1788.
a kończąc się Dnia 28. Czerwca tegoż Roku.

C

POSIE-

(*) Trzymając się naturalnego Nauk porządku i po-
stępując od rzeczy prostych do złożonych po-
winnyby Popisy Fizyczne poprzedzać popisy mo-
ralne. Atoli sama pora roku zdaie się naukom
fizycznym przepisywać czas na wiosnę i w le-
cie. Wszak osobliwie na wiosnę Natura powierz-
chnią ziemi wesołym i miłym okrywa kwiatem,
który na siebie oko Botaniki obraca. Równie po-
ry ciepłej wyciągaia doświadczenia fizyczne,
które najszybciej w tym czasie mogą na Popi-
sy publiczne ściagać osoby wszelkiego stanu, i
na wzór krajów oświeconych i uczonych poży-
teczną w nich wzbudzić ciekawość.

POSIEDZENIE I.

Dnia 12. Kwietnia.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

FRANCISZEK RYCHARSKI.

Z Arytmetyki. Stósunków, Proporcji, Reguły trzech, i wszystkich z nią związkowych Postępu Arytmetycznego i Jeometrycznego naturę wytłumaczy i użycie pokaże.

Z Mineralogii i z Chimii. Co się rozumie przez *Metalle*? czym się różnią od innych rzeczy kopalnych? iaki ich podział? w ilorakiej postaci znajdują się w Naturze? Ilorakié są góry iakié, w których zwykły się znajdować ciała kopalné, i iaki jest sposób dobywania kruszców i przygotowania ich do robót?

Z Fizyki. Przed opisaniem Fizyki i celu iéy, określi części Filozofii, początek ich wytknie, i na każdą krytyczne dá zdanie. Nadto: okaże różnicę między Fizyką i Historją Naturalną, iako częścią Fizyki ogółem uważanéy, i przywiedzie podzielenie wszech rzeczy przyrodzonych na trzy Natury Wydziały, od których nauki i pilnego roztrząsania, podług Logiki zmysłów, cały wzrost Fizyki zawisł.

KANDYDACI POMAGAJĄCY. KLASSA I.

Andrzej Smolikowski.

Szymon Maiewski.

Andrzej Sniadecki.

Jacek Kukliński.

Sylwester Szkudziński.

Justyn Karyszkowski.

Franciszek Tectaw.

POSIE.

POSIEDZENIE II.

Dnia 19. Kwietnia.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ

AUGUSTYN PRZYBYLSKI Bazyliian.

Z Geometrii. Dowiódłszy prawd o przystawaniu Trójkątów, o kątach przez linie proste równoległe lub nierównoległe uczynionych, tudzież o kątach Figur proskokreślonych; porówna Równoległoboki między sobą i z Trójkątami, a stąd poda sposoby na zamianę, wymierzanie, dodawanie i odejmowanie Figur prostemi liniami określonych, w szczególności zaś wytłumaczy początek, za którego pomocą kwadraty łatwiej dodawać i odejmować można.

Z Mineralogii i z Chimii. Które są kruszce (*Metalla*) niedoskonałe? które doskonałe? które doskonałe szlachetne, i jakie ich Rudy? (*Minerae*) iak się doświadczaia w *Docymazyi*? iak się wytopiaia w wielkich robotach? i jakie ich własności? i iaki użytek znany?

Z Fizyki. Poznanie skutków rzeczy przyrodzonych Historyczne, Filozoficzne i Matematyczne opisz, doświadczeniami objaśni i pokáže, że to ostatnie nie tylko iest potrzebne, ale też służy czasem do wytknięcia fałszywey skutku przyczyny. Dowiedzie daley: że przez Matematykę doskona-

li się Nauka Natury, a pomnóżą się do-
strzeżeniami i doświadczeniami za pomocą
przyzwoitych narzędzi, zaś rozumowaniem
i sztuką znacznie się powiększą.

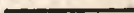
KANDYDACI POMAGAJĄCY. KLASA II.

Franciszek *Rycharski.*

Franciszek *Dziekanowicz.* Bartłomiej *Szulecki.*

Franciszek *Wieliczko.* Erazm *Stuchowski.*

Benedykt *Błędowski.* Michał *Swinecki.*

POSIEDZENIE III.

Dnia 26. Kwietnia.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ
MACIEY ZAIĄCZKOWSKI.

Z *Geometrii*. Prostokąty z linii całych i ich odcinków porównane byź mogą między sobą i z kwadratami tychże linii całych i ich części iakichkolwiek.

Z *Fizyki*. Dostrzeganie, Doświadczenie i baczność na wszelkie *Fenomena* w Naturze są gruntem *Fizyki*. W miarę wzrostu iey rozkrzewia *Duch obserwacyi* rzetelne nauk wyzwolonych i mechanicznych pożytki. (*) Pamiętniki tyłu Towarzystw uczonych, publiczną powagą wspieranych dostarczają nam wiele dowodów oczywistych, że *Fizyka* doświadczaiąca w wszystkie prawie nauki szczęśliwie wpływa.

Z *Chimii*. Co się rozumie przez wody mineralne? iakie się w nich cząstki różnorodne znayduią? iaki jest ich podział? Stąd opisze się sposób rozbierania wód mineralnych tak przez oddziałacze, (*Reagentia*) iak i przez inne sposoby, biorąc za przykład wodę Selterską, wodę gorzką, wodę siarczystą

(*) Dyssertacya na Obecność NAYIAŚNIEYSZEGO PANA w Sali Jagellońskiej w Krakowie. 1787.

czystą Krzeszowicką i wodę Spaską, i po-
cziąg sposób naśladowania tęg n. p. osta-
tniej, lub Selcerskiej. (*)

KANDYDAĆI POMAGAJĄCY. KLASSA III.

Franciszek *Waydner.*

Jozafat *Wysiekierski.* Bartłomiej *Zaborowski.*

Xawery *Szaniawski.* Marcelli *Mazurkiewicz.*

Kanty *Łaskulski.* Marcin *Trynkani.*

(*) Nauka o napszczeniu wody powietrzem
kwasowém. W Krakowie 1787.

POSIEDZENIE IV.

Dnia 3. Maia.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

XAWERY SZANIAWSKI Komunista.

Z Geometrii. Własności linii prostych odniesionych do koła z własnościami kątów w środku lub gdziekolwiek za środkiem koła wykreślonych zniesione, podają sposoby do wpisywania i opisywania koła Figurami iako też do innych w Jeometrii Praktyczney działań.

Z Fizyki. Pewne prawidła, wedle których ciała przyrodzone działają; są Ustawami Natury. (*Leges Naturae*) Takie jest n. p. to: każde ciało nadane jest martwością, (*Inertia*) która ma się w ciele tak, iak jest miążkość jego i t. d. Nikt iednak z ludzi żadnego z nich samem myśli natężeniem nie doszedł, ani też o żadnem nie miał wrodzonego w umyśle wyobrażenia, ale samemi zmysłów postrzeganiem dochodzą się w rzeczach ziemskich i Niebieskich.

Z Chimii. Co są wody kwaskowate? co solne? co chepatyczne czyli siarczyste? co *marcyalne* czyli żeleziste? i iloraki jest sposób czynienia rozkładu chemicznego tychże wod?

KANDYDACI POMAGAJĄCY. KLASSA IV.

Tomasz Grochowski:

Maciey Zaiączkowski   Sebastyan Zakrzewski.

Paweł Schréybrowski.   Floryan Kudrewicz.

Bazyli Korzeniewicz.   Wincenty Szczepański.

POSIE-

POSIEDZENIE V.

Dnia 10. Maja.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

PAWEŁ SCHREYBROWSKI Kanonik Later:

Z Geometrii. Nauka o Proporcji Jeometryczney wyłożoną w Arytmetyce wytłumaczyć się może na linie, i tak służy za początek do okazania podobieństwa Figur.

Z Fizyki. Nie wiele Ustaw Natury mamy odkrytych, więc trzeba nam ich troskliwie poszukiwać w rzeczonych ciałach, a szczególnie w ziemskich, których każdego rodzaju, gatunku, różności, sił, przymiotów i własności dochodzić należy, w nich cel Natury i użytki odkrywać, a za powodem pierwiastkowych zakrzewicieli nąypotrzebniejszych narodowi ludzkiemu nauk: iakie są, Rolnictwo, i Nauka Lekarska, pilnie dociekać, które nam bydz mogą pożyteczne lub szkodliwe, abyśmy zachęcenie celem nąywięcej nas interessującym, iaki jest, własne zachowanie iestestwa naszego, umieli się starać o iedne, a innych unikać.

Z Chimii. Jakie są w ogólności produkta z rozkładu chemicznego części zwierząt? a w szczególności mleka, krwi, uryny, i co jest fosfor kunkela? iakim się robi sposobem? i iakie ma własności?

KANDYDACI POMAGAJĄCY. KLASSA V.

Woyciech Swidlicki.

Wincenty Ostrowski. Kazimierz Zerwanicki.

Woyciech Gasiński. Felix Kurkowski.

Xawery Refferowski. Marcin Raczyński.

POSIEDZENIE VI.

Dnia 17. Maia.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ

BENEDYKT BŁĘDOWSKI Bazyliań.

Z *Geometrii*. Wytlumaczywszy Naturę Płaszczyzn, różnie względem siebie ułożonych, iako też kątów brylastych, przystąpi do podań, za których pomocą i powierzchnie brył, i ich miążkości dochodzą się.

Z *Fizyki*. Wytknie właściwą Fizyki *Newtona* cechę, którą oznaczają sposób filozofowania jego przez skutki, i różni go od innego przeciwnie postępującego, a nadmieniwszy o Twórcach tychże dwóch filozofowania sposobów przełoży jasno: który z nich powinien mieć miejsce w dokładnem rzeczy przyrodzonych poznawaniu.

Z *Chimii*. Co się odbiera z rozkładu chemicznego bobrowego stroiu, piżma, ieleniego rogu, olbrotu, iay, rybiego karuku, kantarydów, mrowek, miodu praśnego i wosku?

KANDYDACI POMAGAJĄCY. KLASSA VI.

Michał Grabski.

Augustyn Przybylski. Kanty Spurczyński.

Ignacy Gaślikowski. Jan Rycharski.

Antoni Scheidt. Wojciech Markiewicz.

POSIE-

POSIEDZENIE VII.

Dnia 24. Maia.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ

JOZEFAT WYSIEKIERSKI.

Z Algebry. Rachunek Algebraiczny do Trygonometrii wprowadzony, z pierwszych początków tej Nauki wy dobył ogólne wzory do tém łatwiejszego i dokładniejszego ob rachowania linii i ułożenia Tablic Trygonometrycznych.

Z Fizyki. Jaką drogą w dostrzeganiu przyczyn skutków naturalnych postępować sżdził, wiekopomny zaszczyt Anglii i Fizyki doświadczałney zaszczipiciel *Newton*, nąylepię się pokazuje z czterech filozofowania prawideł od niegoż przepisanych, które w Nauce Natury zachować należy.

Z Chimi. Co jest żywica zwana *Gummi laca*, *kermes*, *Coccynella*, i jakie dają produkta? i jakie tych użycie?

KANDYDACI POMAGAJĄCY. KLASSA I.

Andrzey Smolikowski.

Szymon Maiewski.

Andrzey Sniadecki.

Jacek Kukliński.

Sylwester Szkudziński

Justyn Karyszowski.

Franciszek Tectaw.

POSIE-

POSIEDZENIE VIII.

Dnia 31. Maia.

Na ktorem z odpisami zasiędzie
FRANCISZEK DZIEKANOWICZ.

- Z Algiebrzy.** W Funkcyach przestępnych można przejść od pierwiastków umyślonych (*radices imaginariae*) do rzetelnych, co okazawszy i inne podania z tem związkowe wytłumaczywszy; pokáže iakim sposobem wynaydują się mnożniki dwukszałtne rzetelne z dwóch umyślonych złożone.
- Z Zoologii.** Jaki jest Systematyczny *Linnéusza* podział zwierząt, i skąd wzięte są znaki rozeznawacze wszystkich klass, porządków, rodzajów i gatunków?
- Z Fizyki.** To prawidło *Newtona*: przyczyny rzeczy przyrodzonych potrzeba przypuszczać tylko prawdziwe, przez doświadczenia różnie czynione i przez wielokrotne postrzeżenia utwierdzone, a do wykładania skutków dostateczne; znosi domysły i przypuszczenia, acz one częstokroć nienaganny w sobie mają pożytek do dociekania rodu rzeczy, byleby nie z nadziei zysku, lub próżney chwały, ale z miłości prawdy czasem dopuszczane były. Lepiej jednak jest w wielu przypadkach niewiadomość swoją wyznać szczerze, a niżeli chcąc się pokazać wszelkie Natury tajemnice zgłębiającym, wymyślać fałszywe skutków pewnych przyczyny, i oneż słabym umysłem do wierzenia podawać.

KBNDYDACI POMAGAJĄCY. KLASSA II.

Franciszek *Rycharski*.

Franciszek *Dziekanowicz*. Bartłomiej *Szulecki*.

Franciszek *Wieliczko*.

Erazm *Słuchowski*.

Benedykt *Błądowski*.

Michał *Swinecki*.

POSIEDZENIE IX.

Dnia 7. Czerwca.

Na którym z odpisami zasiędzie

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

JUSTYN KARYSZKOWSKI Bazylián.

Z *Statyki*. Po przełożeniu Prawd i definicyy ogólnych do całej Mechaniki służących, wytłumaczy początki równowagi.

Z *Botaniki*. Każda roślina (*planta*) rodzi się z właściwego nasiona, (*semen*) które ma wielkie podobieństwo z jajem ptasim, i bywa upłodnione przez pyłek (*pollen*) z pręciką (*stamen*) podający na słupek. (*pistillum*)

Z *Fizyki* Inné filozofowania prawidło *Newtona*: skutków przyrodzonych iednego rodzaju naczynać potrzeba, ile możności, iedną przyczyną; zowie się *Analogia Natury* i nie tylko w rzeczach Fizycznych ale i w moralnych má miejsce, byleby w używaniu jego wszelka była zachowana ostrożność.

KANDYDACI POMAGAJĄCY. KLASSA III.

Franciszek *Waydner*.

Jozafat *Wysiekierski*. Bartłomiej *Zaborowski*.

Xawery *Szaniawski*. Marcelli *Mazurkiewicz*.

Kanty *gaskulski*. Marcin *Trynkani*.

POSIE-

POSIEDZENIE X.

Dnia 14. Czerwca.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

IGNACY JAŚLIKOWSKI.

- Z Statyki.** Własności środka ciężkości wyłoży i sposoby znaydowania go w praktyce ukaże.
- Z Botaniki.** Sok roślin karmny pochodzi z cząstek wodnych, ziemnych, oleynych solnych, i t. d. a za pomocą rurek różnego gatunku roślinę tak rozwija i w nięj prawie krąży, iż z nasiona ięj właściwego wyrasta naprzód korzonek, (*radicula*) potem pniak, gałęzie, liście i wszystkie części owocowania, (*partes fructificationis*) co wszystko okazać i opisać należy.
- Z Fizyki.** Oprócz sposobu *analitycznego*, którym ostatnie prawidło Newtona przepisuje; jest sposób *Syntetyczny*, który z tamtego powstaie i na koniec *Analogia*, której jednak bez wielkiej roztropności i baczności na błąd ufać nie należy.

KANDYDACI POMAGAJĄCY. KLASSA IV.

Tomasz Grochowski.

Maciej Zaiączkowski.	Sebastyan Zakrzewski.
Paweł Schreybrowski.	Floryan Kudrewicz.
Bazyli Korzeniewicz.	Wincenty Szczepański.

POSIE-

POSIEDZENIE XI.

Dnia 21. Czerwca.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

JACEK KUKLINSKI.

- Z Statyki.** Poprzedzające początki do Równowagi w machinie sznurowey przystósuię.
- Z Botaniki.** Gromady Roślin (*classis*) od pręcików, rzędy (*ordo*) od słupków, rodzaje (*genus*) od przymiotów owocowania, (*attributa fructificationis*) gatunki (*species*) od części postanawiających początek biorą i tworzą układ *Linneusza* płciowy, (*systema sexuale*) którego iednak pręciki (*stamina*) i słupki (*pistilla*) szczególną czynią zasadę.
- Z Fizyki.** Podzielności ciał dzienny przykład daie nawet kamień w młynach przyzwoicie obracany i zamieniający zboże czerstwe w przyzwoitym także czasie z żyzney roli zebrane, w subtelną bardzo mąkę, z której za pomocą kiśnienia chleb się robi. W miarę dzielenia ciała przybywa iego powierzchowności, acz zostaje w nim taż sama miążkość. Pierwiastek kubiczny wyciągniony z liczby tych części, na które się dzieli ciało, wyraża przymnożenie powierzchowności iego. Zgoła powierzchowności ciał podobnych różney wielkości, są między sobą względem brył w stósónku odwrotnym boków

boków związkowych. Wielkie jest użycie podzielności ciał nawet w wielu kruszczach, a osobliwie w złocie na pozłotach różnego gatunku i t. d.

KANDYDACI POMAGAJĄCY. KLASSA V.

Woyciech Swidlicki.

Wincenty Ostrowski. Kazimierz Zerwanicki.

Woyciech Jasiński. Felix Kurkowski.

Xawery Refferowski. Marcin Raczyński.

POSIE-

POSIEDZENIE XII.

Dnia 28. Czerwca.

Na którym z odpisami zasiędzie.

KANDYDAT POPISUJĄCY SIĘ.

WINCENTY OSTRÓWSKI.

Z *Statyki*. Też początki do drąga i do różnych machin z nim związek mających aplikować będzie.

Z *Botaniki*. Jak cechy rzędów (*characteres ordinum*) różnią się przez liczbę słupków, tak cechy gromad przez liczbę i położenie pręcików. Stąd I. Gromada roślin zowie się *jednopręcikowa* (*monandria*) co n.p. paciorki fruktowe; II. *Dwupręcikowa* (*Diandria*) co Jaśmin. III. *Troypręcikowa* (*Triandria*) co mieczyk lub ziele tatarskie, IV. *Czworopręcikowa* (*Tetrandria*) co przywrotnik, V. *Pięciopręcikowa* (*Pentandria*) co goryczka, VI. *Sześciopręcikowa* (*Hexandria*) i t. d. co lilie lub tulipany w szczególności objaśniają, a czego się przeloży własności oraz i użycie.

Z *Fizyki*. W jakich przypadkach uczy doświadczenie bieglego w sztuce swojej Lekarza używać elektryzowania dodatniego, a w jakich odjemnego za pomocą maszyny *Nairna*? (*)

KANDYDACI POMAGAJĄCY KLASSA VI.

Michał Grabski.

Augustyn Przybylski   Kanty Spurczyński.

Ignacy Gaślikowski.   Jan Rycharski.

Antoni Scheidt.   Wojciech Markiewicz.

(*) Dyssertacya o Elektryczności leczney. w Krakowie 1787.

